

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ioannis De Lvgo Hispalensis, Societatis Iesv, S. R. E. Tit.
S. Balbinæ Presbyteri Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales De Virtute Fidei Divinæ**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1656

II. Actum fidei esse supernaturalem secundum substantiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81031)

quam, facile respondemus negando sequelam; quia licet motuum actus fidei, & omnium, qui ex ipso procedunt in voluntate, sit tale, ad quod potuissent terminari actus naturales; de facto tamen Deus non concurrat ad actus naturales; sed supernaturales propter rationem supra positam, atque adeo quoties homo de facto operatur circa illud motuum, operatur actu supernaturali.

Eodem modo soluitur aliud argumentum eiusdem Auctoris *ibi num. 13.* contra eandem nostram secundam conclusionem: quia nimirum sequetur actus supernaturales, quos de facto habemus, non esse supernaturales ex suo motui, vel obiecto, si quidem ad idem motuum potuissent terminari actus naturalis: consequens autem dicit, esse absurdum, tum quia destrueretur fundamentum necessitatis gratiae supernaturalis; tum quia est contra Sanctum Thomam *prima secunde, questione centesima nona, articulo secundo, ad primum & secundum, & quest. 62. art. 1. & quest. 68. art. 3.* ubi vult actum supernaturalem versari circa obiecta supernaturalia. Respondetur tamen, loquendo de facto, actus supernaturales versari circa motuum supernaturale, hoc est, quod de facto exigit auxilium supernaturale, ut vidimus, non tamen ita supernaturale, ut non potuissent terminare actum naturalem, neque ex hoc destruitur necessitas gratiae supernaturalis ad hos actus; quia hac necessitas non probatur ex motui, vel obiecto, sed ex proportionem, quam hi actus habent cum beatitudine supernaturali, & ex infusione habituum supernaturalium, qui de facto infunduntur à Deo, & arguntur actus esse supernaturales, cum non dentur ad facilius, sed ad simpliciter; nam experientia docet habitus infusus non facilitare, ut alibi probatur, atque ideo ostenditur defectus potentiae naturalis ad talem actum, de quo alius. Ad id verò quod affertur ex Sancto Thoma, Respondeo *d. quest. 62.* non loqui de supernaturalitate obiecti, sed actuum; in illo autem *art. 3. ad 1. & 3.* videtur recurrere ad supernaturalitatem beatitudinis, quam charitas supernaturalis videtur habere pro obiecto, dum tendit in Deum ut auctorem illius boni supernaturalis. Alibi verò videtur distinguere virtutes naturales, & supernaturales à diuersa regula rationis, quam respiciunt, vel à diuerso fine ad quem ordinant subiecta. Videatur *part. 2. questio. 63. art. 3. & 4.* Hac omnia locum habent in nostra sententia. Fatemur enim, de facto virtutes supernaturales habere diuersam regulam non solum formalem, sed etiam obiectiuam à regula virtutum naturalium, cum habeant pro regula aliquid reuelatum à Deo. Item ordinare hominem ad diuersum finem, hoc est, ad beatitudinem supernaturalem; quam ordinationem de facto non credit homo firmiter, nisi per fidem diuinam, & per consequens non potest velle illam, vel amare Deum ut auctorem illius, nisi per actum supernaturalem ortum ex fide supernaturali. Non tamen oportet quod charitas non possit amare Deum nisi ut auctorem beatitudinis supernaturalis, potest enim diligere etiam alias perfectiones Dei, ut reuelatae sunt. Sed tamen sufficienter distinguitur à dilectione naturali per hoc quod possit etiam amare Deum ut auctorem beatitudinis supernaturalis, quod de facto non potest debito modo praestare dilectione naturalis, quia non oritur ex fide. Denique omnes virtutes infusae tendunt in Deum, ut auctorem supernaturalem dupliciter: scilicet, ut in auctorem harum virtutum, & ut in

finem, qui per has solas virtutes potest adquiri virtutes autem naturales nullo modo tendunt in Deum, ut auctorem supernaturalem.

Denique ad maiorem abundantiam, concedere possumus, nunquam de facto reperiri, per se loquendo, actum fidei supernaturalem, qui non differat ex parte motui intrinseci, & obiecti formalis ab aliis actibus naturalibus, qui de facto sunt: nam actus naturalis terminatur ad reuelationem apparentem, quae licet non differat specie à reuelatione vera, ad quam terminatur actus fidei supernaturalis, differt saltem numero: neque ad illam eandem potest de facto actus supernaturalis terminari: non ergo habent de facto idem omnino motuum, & obiectum formale actus naturalis & supernaturalis. Dixi tamen, saepe, *per se loquendo*, quia nolo disputare, an aliquando possit per accidens actus naturalis tendere ad idem obiectum materiale, & formale, v.g. quando ex circumstantia extrinseca actus esset malus, & ideo Deus negaret ad eum actum concursum supernaturalem: quod rarissimum erit, & ad nostrum intentum parum refert.

SECTIO II.

Actum fidei esse supernaturalem secundum substantiam.

Suppono communem distinctionem entis supernaturalis in 'supernaturale quoad substantiam, & supernaturale quoad modum. Illud dicitur, quod in sua entitate tale est, ut nunquam ex naturae viribus esse possit, ut lumen gloriae, vnio hypostatica, &c. Hoc verò dicitur, quod licet ex naturae viribus posset fieri; attamen hic & nunc à Deo praeter naturae exigentiam fit, ut visus caeco restitutus, rosa hyeme producta, &c. Hoc supposito, certum videtur, actum fidei supernaturalem esse aliquo ex his modis contra Pelagium, & eius reliquias docentes fidem esse posse à nobis, contra quos late Augustinus *de praedestinatione Sanctorum, & de bona perseverantia*, S. Prosper *contra Cassianum à cap. 36. & dub. 8. ad capitula Gallorum, & dub. 1. ad Iennenses lib. 1. de vocatione gentium à cap. 23.* (alias 8.) S. Fulgentius *lib. de incarnatione cap. 8. ex variis Scripturae locis*, praesertim ex Paulo ad Ephes. a. *Saluari estis per fidem, non ex vobis; Dei enim donum est*, ad Philip. 1. *Vobis datum est per Christum, ut in eum credatis*. Et alibi saepe, propter quae loca hac veritas recepta est à Conciliis infra afferendis, quibus addi potest Censura Pij V. & Gregorij XIII. in Bulla contra propositiones Michaelis Baii, cuius 24. propositio, haec erat: *Absurda est sententia eorum, qui dicunt, hominem ab initio dono quodam supernaturali, & gratuito super conditionem naturae suae fuisse exaltatum, ut fide, spe, & charitate Deum coleret*: cui similes erant propositiones 22. & 27. Quaestio ergo est, an actus fidei sit supernaturalis primo modo, an solum secundo.

Prima sententia negat esse supernaturalem secundum substantiam, sed dicit esse solum quoad modum; ita Caiet. 1. 2. *quest. 109. articulo 4. & 2. 2. quest. 171. artic. 2. ad 3.* Palud. in 3. d. 23. *quest. 3. tertio dicendum est, & in 4. d. 14. q. 2.* Capreolus in 1. d. 17. q. 1. *artic. 3. ad argumenta Aureoli contra primam conclusionem, & ad argumenta 4. lo-*

26

27

Ens aliud supernaturale quoad substantiam, aliud supernaturale quoad modum.

28

Prima sententia.

eo facta, insinuat etiam Dur. in 2. d. 81. & in 3. d. 31. q. 4. Tribuitur etiam Nominalibus, quatenus insinuant actus fidei Christianæ, & humanæ non differre specie essentiali: Okamus quodlibet. 3. q. 27. Gabr. in 3. d. num. 3. q. 2. art. 1. Almai. quest. 3. Tribuitur etiam Scoto quest. 1. prologi. §. ad questionem, quem tamen Suarez lib. 2. de gratia, c. 4. explicare conatur.

29
Secunda sententia vera, & communis.

Secunda sententia vera, & communis iam omnibus Scholasticis affirmat, esse supernaturalem secundum substantiam, & videtur Sancti Thomæ infra quest. 6. art. 2. quem sequuntur omnes Thomistæ, & eam supponunt omnes Doctores nostræ Societatis. Videat Suarez ubi supra c. 4. & sequentibus, & lib. 3. de auxiliis, cap. 1. num. 3. Vasquez 1. 2. disp. 187. cap. 2. Coninch. de actibus supernaturalibus disp. 4. dub. 3. qui bene de hoc tractat. Molina in Concordia quest. 14. articulo 13. disp. 7. §. nostram sententiam, & disp. 14. membr. 1. §. in eadem sententia, & membr. 2. §. deinde, ubi & alibi sæpè hanc sententiam proficitur, ut appareat, quàm sine fundamento eum pro contraria sententia affert Lorca disputatione 9. de gratia, quia in Concord. questione 14. artic. 13. disp. 14. & 15. & alibi dicat, credere, diligere, & sperare, &c. esse actus naturales quoad substantiam. Caterum non aduertit Lorca, per huiusmodi phrasim solum velle Molinam, quod alij plures Scholastici cum S. Thomæ infra questione 171. articulo 2. eodem modo loquendi significarunt, scilicet actus illos secundum rationem genericam seu quantum est ex parte obiecti, posse esse naturales, quia possunt dari actus naturales terminati ad simile obiectum, ut nos etiam docuimus supra, quum Molinæ sensum posset facile intelligere, si reliqua eius loca videret, ubi expresse fateatur, actum fidei Christianæ secundum omnem rationem formalem esse supernaturalem, & specie differre ab actibus habituum acquisitorum.

30
Probat ex Scriptura.

Probat primò hæc sententia ex Scriptura, Conciliis, & Patribus exigentibus ad fidem gratiam Dei, propterea condistinguitur à natura: Math. 11. Patrem nemo nouit, nisi Filius, & cui Filius voluerit reuelare. Ad Ephes. 2. gratia estis saluati per fidem, & hoc non ex vobis, Dei enim donum est. 1. Corinth. 12. nemo potest dicere Dominus Iesus, nisi in Spiritu sancto. 2. Corinth. 3. Non sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis, &c. Ioan. 6. Hoc est opus Dei, ut credatis: & infra: nemo potest venire ad me, nisi Pater meus traxerit eum. Concilium Araus. 2. cap. 6. 8. 16. 25. & 27. definit per infusionem, & inspirationem Spiritus sancti fieri in nobis diuinitus, ut credamus, & aliter nos non posse credere, &c. Mileuitanum c. 4. vtrumque ait esse donum Dei, & scire quid agere debeamus, & diligere, ut faciamus. Trident. sess. 6. can. 3. & cap. 5. 6. & 12. Cælest. epist. 1. ad Episc. Gallie, Innoc. 1. epist. 25. & 26. quæ sunt 92. & 93. inter epistolas Augustini. Idem Augustinus ubi supra, Prosper, & Fulgent. citati, & alij Patres, quorum loca affert Valentia 2. tom. disp. de gratia quest. 5. punct. 4. ubi ex professio hæc questio de omnibus actibus supernaturalibus tractari solet.

31
Probat ratione.

Ex his locis formatur prima ratio pro conclusione, quia actus fidei Christianæ talis est, ut ad eum eliciendum indigeat homo peculiari auxilio gratiæ diuinitus collato, & superante vires naturæ, ergo, ille assensus non est naturalis, alioquin si naturalis esset, ergo natura propterea distin-

guitur à gratia, habet sufficientes vires ad illum aliquando eliciendum, ergo aliquando poterit homo credere sine auxilio gratiæ.

Dices primò, Patres quidem exigere auxilium speciale Dei ad actum fidei, non propter supernaturalitatem substantialem ipsius assensus, sed propter maximam ipsius difficultatem, quæ tanta est, ut nisi natura subleuetur specialiter à Deo, non poterit propriis viribus vincere illam difficultatem: sicut multi erant sentientes ad actum naturalem dilectionis Dei super omnia requiri etiam speciale auxilium Dei propter maximam eius difficultatem: Sed contra, quia hæc difficultas vel nascitur ex rebus creditis, vel ex modo credendi illis obsecratur, & firmiter non quidem ex rebus creditis, hæc enim aliquæ sunt valde humano capiti consentaneæ, ut mors, iudicium, &c. Sed neque ex modo assentiendi firmiter, nam hæretici firmiter & super omnia adheret suo errori per actum naturalem: ergo ex hac præcisè difficultate non oritur supernaturalitas.

Dices secundò, auxilium gratiæ, quod Scriptura, & Patres exigunt ad fidem, non esse aliud quod auxilium supernaturale in substantia, sed auxilium cogitationis congruæ ad credendum, quam homo habere non posset sine speciali Dei beneficio.

Sed contra secundò probari potest conclusio, & impugnari hæc solutio, quia si auxilium gratiæ solum requireretur, ut dicitur cogitatio congrua, ergo sufficeret cogitatio intensa ordinis naturæ, neque exigeretur aliquis habitus supernaturalis ex parte principij: cum enim effectus sit entitatis naturalis, satis erit addere ex parte principij causas naturales robustiores, non verò principium supernaturale: Consequens autem est falsum, nam ut probauimus sess. 2. ex mente Conciliorum ad huiusmodi assensum requiritur ex parte principij habitus infusus supernaturalis, ergo & ipse assensus est entitatis supernaturalis.

Dicunt, habitum requiri, non quidem ad substantiam assensus producendam, sed ad aliquem modum ipsi superadditum. Qualis autem sit hic modus, non conueniunt: quidam dicunt, habitum requiri ad intentionem assensus. Sed contra hoc est Paulus 1. ad Timoth. 1. Misericordiam Dei consequutus sum, ut essem fidelis, ubi (ut bene penderat Augustinus) non dixit ut essem fidelis, sed ut essem fidelis: non ergo exigitur auxilium gratiæ Dei solum ad intentionem, sed ad substantiam credendi. Deinde sicut ad iustificationem non exigitur contritio cum determinata intentione, sed sufficit remissa, ut suppono ex materia de Penitentia: sic neque ad salubriter credendum, requiritur aliqua intentio, sed sufficit assensus remissus. Denique si per vires naturales possumus habere substantiam illius assensus, non est cur per easdem vires, addito præferto habitu acquisito ex multorum actuum exercitio, & robustiori cognitione motiuorum, non possumus aliquando elicere assensum intensiorem.

Alij dicunt, habitum fidei exigi ad facilitatem assensus. Sed contra Primò, quia hoc esset contra citata Consilia, quibus definitur, sine gratia nos non posse, non solum facilius, sed nec villo modo operari. Secundò, quia ad iustificationem aequè conducitur actus difficiliter elicitus, imò videretur eo melior quò cum maiori difficultate fieret. Tertiò, quia, si actus secundum substantiam posset provenire à viribus naturæ, non esset

cur non posset etiam procedere cum facilitate orta, ex habitu acquisito naturali. Quod hac facilitas in ipso actu non est modus intrinsecus, sed mera denominatio proveniens à potentia, quæ in actu primo magis propendit in actum: quare propter illam denominationem non posset idem actus fieri de non dispositione dispositio congrua ad iustificationem. Denique probabilius multo est, habitum supernaturalem non dare facilius posse, sed solum simpliciter posse; cum constet experientia puerum baptizatum non facilius credere, quando venit ad usum rationis propter habitum infusum in baptismo, quam si verè non esset baptizatus.

Alij dicunt Tertiò, habitum exigi ad infallibilitatem assensus, non ad substantiam. Sed contra, quia infallibilitas non est modus distinctus ab ipso actu; alioquin si distinguitur, ergo fit à solo habitu; nam infallibilitas illa, ut sic non est actus vitalis, ergo totus assensus fit ab intellectu solo, & infallibilitas à solo habitu, ergo assensus non potest esse dispositio ad iustificationem, quia ipse assensus nullo modo est ab habitu; infallibilitas autem non potest esse dispositio; quia cum non sit actus vitalis, non potest habere rationem meriti de congruo; ergo fatendum est ipsum actum secundum suam entitatem, secundum quam est dispositio, habere aliquid ratione cuius exigit procedere ab habitu supernaturali.

Quartò dicunt alij, exigi habitum ad hoc, ut in actu ponatur quidam modus proportionis cum fine supernaturali: sed contra, quia si actus secundum se non habebat proportionem cum fine supernaturali, non potest eam habere per modum superadditum: nam ista proportio debet esse per modum meriti: ille autem modus superadditus non potest reddere meritum actum qui de se non est meritorius: ille enim modus non est voluntarius formaliter, ut de se patet, nec aliunde dignificat opus, sicut dignitas personæ, ergo nullo modo confert ad proportionem ipsius actus, si ab ipso distinguitur. Omitto alios modos, ad quos minus apparenter potest exigi habitus. Videatur Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 3. sect. 6. & Vasquez in 1. 2. disp. 187. cap. 2.

Tertiò probari solet ab alijs supernaturalitas fidei, ex eo quod terminetur ad divinam revelationem sine alio medio, & sine vlla formidine. Ceterum ex dictis disp. 1. constat, non satis probari ex hoc capite supernaturalitatem: cum possit dari naturalis assensus circa idem obiectum, & sine formidine: non enim apparet in hoc aliqua manifesta repugnantia, quod latè & bene probat cum alijs Coninch. disp. 14. dub. 2. docens possibilem esse actum naturalem circa idem omnino obiectum formale nostræ fidei, & nos offendimus sect. precedenti.

Contra hanc communem sententiam nihil est, quod peculiarem habeat difficultatem; solum potest opponi S. Thom. infra quæst. 171. articulo 2. ad 3. ubi ait, *actiones, ad quas infunduntur habitus, non esse supernaturales secundum substantiam actus, sed solum secundum modum*. Respondetur S. Thomam solum velle significare ibi discrimen inter actiones miraculosas, quales sunt suscitatio mortui, & prophetia ex vna parte, & actus credendi, diligendi, &c. ex alia. Discrimen autem est, quod nec illæ priores, nec aliæ illis similes fieri possunt à natura, & ideo eas appellat supernaturales quantum ad substantiam: at verò istæ

actiones posteriores, licet cum illo modo supernaturalitatis (intrinseco quidem essentiali) non possint fieri à natura, possunt tamen fieri aliæ similes in modo tendendi ad sua obiecta, & ideo has dicit solum esse supernaturales quoad modum: non tamen negat illum modum esse de quidditate horum actuum; ita explicat S. Thom. Bañes infra q. 24. art. 2. in fine cum alijs Thomistis.

Opponunt alij, quod hæreticus assensu naturali credit articulo propter Dei revelationem, ergo non est, cur ponamus in Catholico assensum supernaturalem ad credendum propter divinam revelationem. Respondetur, non poni nostrum assensum supernaturalem præcisè, quia est propter revelationem, sed quia ex parte principij postulat aliquid supernaturale, ut visum est. An verò assensus hæretici differat à nostro etiam ex parte obiecti, videbimus infra disputatione 17. Omitto alia argumenta communia, quæ in vniuersum tendunt ad negandum omnes actus supernaturales in substantia: hæc enim pertinent ad materiam de gratia, vel ad materiam de habitibus, de qua in 1. 2. Videatur etiam Hurtado disp. 62. sectione 1. §. 111. ubi nobis consentiens dicit, ex necessitate habituum per se infusorum probandam supernaturalitatem actuum fidei, spei, & charitatis. Habitus autem per se infusos dari, aliunde ex auctoritate probandum est, ut videbimus sect. sequenti.

SECTIO III.

Habitum fidei esse per se infusum & in sua substantia supernaturalem.

Diximus, supernaturalitatem actuum fidei probari optime ex eo, quod infunditur à Deo solo habitus fidei, cuius infusio otiosa esset, si actus fidei, quales ad salutem requiruntur, non haberent aliquid prædicatum sibi quidditativum superans vires naturæ. Necesse ergo est, quod aliunde probemus dari talem habitum per se infusum; quod quidem potissimum fundamentum suum in auctoritate habet, quæ tanta est, ut iam sine nota graui negari non possit, ut cum alijs notat Hurtado disp. 62. §. 4. & dubium solum remanserit, an res hæc sit omnino de fide.

Plures negant, quos refert Salas 2. tom. in 1. 2. tract. 10. disp. 3. sect. 4. & sequitur Vasquez ibi adductus variis in locis. Canus tamen & Sotus, qui pro ea referuntur, magis sunt pro contraria, ut postea videbimus. Præcipuum fundamentum dēsumitur ex Innoc. III. in cap. *Maiores de baptismo* ubi relatis vtriusque partis opinionibus, eam partem non definit, & ex Concilio Viennensi relato in *Clementina unica de summa Trinitate*, ubi opinio ponens habitus infusos solum eligitur, ut magis probabilis, nec postea in Tridentino videtur hæc res omnino definita, omnia enim Tridentini loca pro habitibus infusis habent probabilem explicationem.

Verius tamen est, rem esse de fide; quod adulti iustificati habeant aliquid donum fidei infusæ & permanentis. Dixi *donum fidei*: abstrahendo à nomine *habitus*, quia an hæc fides sit habitus, vel quid aliud, fortasse nondum est definitum. Hæc sententiam tenet noster Valentia cum alijs multis, quos refert Salas ubi supra num. 39. & Suarez lib. 6.

An sit de fide, quod adulti iustificati habeant aliquid donum fidei infusæ. Sententia negans.

Sententia affirmans, vera.